

PRAWO GOSPODARCZE I HANDLOWE

redakcja naukowa Wojciech J. Katner

Szymon Byczko, Jakub Janeta, Aleksander Kappes
Przemysław Katner, Wojciech J. Katner, Bartosz Kucharski
Jakub Oleszczak, Urszula Promińska, Anna Rzetelska
Maciej Węgierski, Adrian Zbrojewski

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE

4

UZUPEŁNIONE I POPRAWIONE

PRAWO GOSPODARCZE I HANDLOWE

redakcja naukowa Wojciech J. Katner

Szymon Byczko, Jakub Janeta, Aleksander Kappes
Przemysław Katner, Wojciech J. Katner, Bartosz Kucharski
Jakub Oleszczak, Urszula Promińska, Anna Rzetelska
Maciej Węgiński, Adrian Zbrojewski

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

4

UZUPEŁNIONE I POPRAWIONE

Stan prawny na 15 września 2023 r.

Recenzenci 1. wydania

Prof. dr hab. Joanna Kruczalak-Jankowska

Prof. dr hab. Wojciech Pyziot

Wydawczyni

Monika Pawłowska

Redaktorka prowadząca

Paulina Staniszewska-Chudzik

Opracowanie redakcyjne

Justluk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne rozdziały napisali:

Szymon Byczko, Bartosz Kucharski – B.XI

Jakub Janeta – A.VI § 5, B.VI § 1–4 (poza B.VI § 3 pkt 3.2.2), § 6 pkt 6.1, 6.4

Jakub Janeta, Maciej Węgierski – B.VI § 5, § 6 pkt 6.3

Maciej Węgierski – B.VI § 3 pkt 3.2.2, B.VI § 6 pkt 6.2, C.II § 5

Aleksander Kappes – A.VI § 4, A.VII–VIII, B.VIII § 2 pkt 2.1,

B.VIII § 2 pkt 2.2.2–2.2.4

Wojciech J. Katner – A.I, A.II § 1–3, 6, A.III § 1–6, 8–12, A.IV, A.IX, B.I–V,

B.VII, B.VIII § 1, 8, B.X

Wojciech J. Katner, Aleksander Kappes – A.X, B.VIII § 2 pkt 2.2.1

Przemysław Katner – B.VIII § 9, C.II § 6

Jakub Oleszczak – C.II § 1, § 2 pkt. 2.2.6, § 3–4

Urszula Promińska – A.II § 4–5, A.III § 7, A.VI § 1–3, B.VIII § 11, D.I–VIII

Urszula Promińska, Aleksander Kappes – A.V

Anna Rzetelska – A.XI, B.VIII § 3–7, 10, B.IX, C.I, C.III

Adrian Zbrojewski – C.II § 2 pkt 2.1–2.2 (poza pkt. 2.2.6)

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-967-0

4. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	21
---------------------	----

Wstęp	29
-------------	----

Część A

Przedsiębiorcy. Prawo spółek

Rozdział A.I. Zagadnienia wprowadzające	35
--	-----------

§ 1. Prawo gospodarcze i handlowe jako część prawa cywilnego. Zarys historii prawa handlowego. Prawo gospodarcze publiczne i prywatne. Określenie prawa gospodarczego i handlowego	35
--	----

§ 2. Źródła prawa gospodarczego i handlowego	38
--	----

2.1. Prawo europejskie i międzynarodowe	38
---	----

2.2. Prawo polskie	40
--------------------------	----

2.3. Prace legislacyjne, projekty nowych regulacji (wzmianka)	42
---	----

2.4. Zwyczaje handlowe. Prawo zwyczajowe	43
--	----

§ 3. Zasady działalności gospodarczej	44
---	----

§ 4. Wolność gospodarcza i jej ograniczenia na tle różnych modeli ekonomicznych	50
---	----

§ 5. Uczestnicy obrotu gospodarczego. Obrót powszechny, handlowy i konsumencki. Pojęcie konsumenta	58
--	----

Rozdział A.II. Przedsiębiorcy i przedsiębiorstwo – ogólna charakterystyka.

Firma. Prokura	61
-----------------------------	-----------

§ 1. Pojęcie przedsiębiorcy (kupiec – podmiot gospodarczy – przedsiębiorca)	62
---	----

§ 2. Cechy przedsiębiorcy	67
---------------------------------	----

§ 3. Mikro-, mały i średni przedsiębiorca	72
---	----

§ 4. Oznaczenie przedsiębiorcy. Firma	74
---	----

4.1. Uwagi wprowadzające. Zakres podmiotowy firmy	74
---	----

4.2. Pojęcie firmy. Funkcje, budowa i brzmienie firmy	76
---	----

4.3. Zasady prawa firmowego	80
-----------------------------------	----

4.4. Ochrona firmy	83
--------------------------	----

4.5. Oznaczenie przedsiębiorstwa	84
§ 5. Prokura i pełnomocnictwo przedsiębiorcy	86
5.1. Uwagi wprowadzające. Zakres podmiotowy prokury	86
5.2. Zakres przedmiotowy prokury	89
5.3. Udzielenie prokury	93
5.4. Wygaśnięcie prokury	97
§ 6. Przedsiębiorstwo	99
6.1. Trzy rozumienia pojęcia przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwo a przedsiębiorca	99
6.2. Czynności prawne mające za przedmiot przedsiębiorstwo	104
6.2.1. Zbycie przedsiębiorstwa	104
6.2.2. Obciążenie przedsiębiorstwa	107
6.2.3. Umowy o korzystanie z przedsiębiorstwa	107
Rozdział A.III. Rodzaje przedsiębiorców	109
§ 1. Osoba fizyczna jako przedsiębiorca	110
1.1. Przedsiębiorca jednoosobowy	110
1.2. Zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Przedsiębiorstwo w spadku	112
§ 2. Spółka handlowa jako podstawowy przedsiębiorca w gospodarce rynkowej ...	114
§ 3. Spółka cywilna. Wspólnicy spółki cywilnej jako przedsiębiorcy	115
3.1. Istota spółki cywilnej i jej charakter prawny	115
3.2. Umowa spółki cywilnej, cechy spółki i jej funkcjonowanie	118
3.3. Wystąpienie ze spółki, spadkobranie udziałów i rozwiązanie spółki	121
3.4. Przekształcenie spółki cywilnej w spółkę handlową	123
§ 4. Przedsiębiorcy zagraniczni i inne podmioty z udziałem zagranicznym	124
4.1. Uwagi wprowadzające. Inwestowanie zagraniczne w Polsce	124
4.2. Zasady działalności gospodarczej podmiotów zagranicznych w Polsce	126
4.3. Pojęcie osoby zagranicznej i przedsiębiorcy zagranicznego	128
4.4. Oddział przedsiębiorcy zagranicznego	130
4.5. Przedstawicielstwo przedsiębiorcy zagranicznego	132
§ 5. Państwowa osoba prawna. Przedsiębiorstwo państwowe	133
5.1. Istota państwowej osoby prawnej	133
5.2. Państwowa osoba prawna po 1.01.2017 r.	134
5.3. Podstawowe zasady zarządzania mieniem państwowym	136
5.4. Przedsiębiorstwo państwowe	138
5.4.1. Uwagi wprowadzające	138
5.4.2. Cechy przedsiębiorstwa państwowego i gospodarowanie jego mieniem	139
5.4.3. Powstanie przedsiębiorstwa państwowego, rodzaje przedsiębiorstw	141
5.4.4. Prowadzenie przedsiębiorstwa, jego organy	142

§ 6. Komerccjalizacja – jednoosobowa spółka Skarbu Państwa. Prywatyzacja podmiotów państwowych	143
6.1. Uwagi wprowadzające	143
6.2. Komerccjalizacja i jej skutki. Komerccjalizacja a prywatyzacja	145
6.3. Prywatyzacja nazywana pośrednią. Uprawnienia pracowników do nabywania akcji lub udziałów (wzmianka)	147
6.4. Prywatyzacja nazywana bezpośrednią (wzmianka)	148
§ 7. Spółdzielnie	150
7.1. Uwagi wprowadzające	150
7.2. Pojęcie, powstanie i ustroj spółdzielni	151
7.2.1. Cechy normatywne spółdzielni jako osoby prawnej	151
7.2.2. Powstanie spółdzielni	154
7.2.3. Ustroj wewnętrzny spółdzielni	154
7.3. Stosunek członkostwa w spółdzielni. Nabycie i ustanie członkostwa	157
7.4. Reorganizacja, przekształcenie, likwidacja i upadłość spółdzielni	160
§ 8. Rzemiosło. Rzemieślnicy jako przedsiębiorcy	162
§ 9. Podmioty niebędące przedsiębiorcami mogące prowadzić działalność gospodarczą. Działalność gospodarcza stowarzyszeń, fundacji oraz kościołów i związków wyznaniowych	164
§ 10. Instytuty badawcze	168
§ 11. Wspólnoty mieszkaniowe	169
§ 12. Działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego	170

Rozdział A.IV. Rejestr przedsiębiorców oraz ewidencja osób fizycznych będących przedsiębiorcami	174
§ 1. Uwagi wprowadzające	174
§ 2. Rejestr przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (KRS)	177
§ 3. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG)	181

Rozdział A.V. Spółki handlowe – zagadnienia ogólne	184
§ 1. Pojęcie spółki handlowej	184
§ 2. Zakres przedmiotowy Kodeksu spółek handlowych. Stosunek do Kodeksu cywilnego	185
§ 3. Umowa spółki handlowej	186
§ 4. Typy spółek	191
4.1. Spółki regulowane przez Kodeks spółek handlowych	191
4.2. Spółki regulowane w przepisach odrębnych	191
4.3. Spółki prywatne, publiczne i giełdowe	192
§ 5. Powiązania spółek, spółki dominujące i zależne, holding, koncern i inne formy współpracy spółek	194
5.1. Powiązania spółek	194
5.2. Formy zgrupowań spółek	196

5.3. Prawo koncernowe (prawo zgrupowań spółek)	197
5.4. Prawo grup spółek w Kodeksie spółek handlowych	198
§ 6. Europejskie prawo spółek	201
6.1. Źródła i pojęcie europejskiego prawa spółek	201
6.2. Dyrektywy	202
6.3. Rozporządzenia – wzmianka	204
6.4. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości – wzmianka	205
Rozdział A.VI. Spółki osobowe	206
§ 1. Zagadnienia wspólne	207
1.1. Charakterystyka regulacji spółek osobowych	207
1.2. Podstawowe cechy spółek osobowych na gruncie Kodeksu spółek handlowych	209
1.3. Zmiany przedmiotowe i podmiotowe w spółkach osobowych	211
§ 2. Spółka jawna	214
2.1. Charakterystyka ogólna	214
2.2. Utworzenie spółki	216
2.2.1. Umowa spółki jawnej	216
2.2.2. Wpis spółki do rejestru	218
2.2.3. Przekształcenie spółki cywilnej w spółkę jawną	219
2.3. Stosunki wewnętrzne spółki jawnej	220
2.3.1. Uwagi wprowadzające	220
2.3.2. Prawa i obowiązki korporacyjne	220
2.3.3. Prawa i obowiązki majątkowe	225
2.4. Stosunki zewnętrzne spółki jawnej. Prawo reprezentacji spółki	228
2.5. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki jawnej. Charakterystyka i cechy odpowiedzialności	231
2.6. Rozwiązanie spółki i jej likwidacja	233
§ 3. Spółka partnerska	236
3.1. Charakterystyka ogólna	236
3.2. Utworzenie spółki	238
3.2.1. Uwagi wprowadzające. Umowa spółki partnerskiej	238
3.2.2. Wpis spółki do rejestru	241
3.3. Stosunki spółki partnerskiej	242
3.3.1. Uwagi wprowadzające	242
3.3.2. Prawa i obowiązki partnerów	242
3.3.3. Prowadzenie spraw i reprezentacja w spółce partnerskiej	244
3.4. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki partnerskiej	248
3.4.1. Charakterystyka ogólna. Odpowiedzialność partnera za zobowiązania spółki powstałe w związku z wykonywaniem wolnego zawodu w spółce	248
3.4.2. Odpowiedzialność partnera za zobowiązania inne niż związane z wykonywaniem wolnego zawodu	251

3.4.3. Szczególne zasady odpowiedzialności wynikające z umowy spółki	252
3.5. Rozwiązanie spółki i jej likwidacja	253
§ 4. Spółka komandytowa	255
4.1. Charakterystyka ogólna	255
4.2. Utworzenie spółki	257
4.3. Stosunki wewnętrzne spółki komandytowej	262
4.4. Stosunki zewnętrzne spółki komandytowej – reprezentacja spółki	267
4.5. Stosunki zewnętrzne spółki – odpowiedzialność za zobowiązania spółki	268
4.6. Rozwiązanie i likwidacja spółki	271
§ 5. Spółka komandytowo-akcyjna	272
5.1. Geneza spółki komandytowo-akcyjnej i jej modele konstrukcyjne	272
5.2. Charakterystyka ogólna spółki komandytowo-akcyjnej	274
5.3. Stosunki wewnętrzne w spółce komandytowo-akcyjnej	277
5.4. Stosunki zewnętrzne spółki komandytowo-akcyjnej	279
5.4.1. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki komandytowo-akcyjnej	279
5.4.2. Reprezentacja spółki komandytowo-akcyjnej	280
5.5. Organy spółki komandytowo-akcyjnej	281
5.5.1. Walne zgromadzenie	281
5.5.2. Rada nadzorcza	284
5.5.3. Rozwiązanie i likwidacja spółki komandytowo-akcyjnej	285
Rozdział A.VII. Spółki kapitałowe	287
§ 1. Zagadnienia wspólne	288
1.1. Zasady fundamentalne dla spółek kapitałowych	289
1.2. Wkłady do spółek	292
1.2.1. Wkłady pieniężne i niepieniężne. Zdolność aportowa	293
1.2.2. Termin wniesienia. Wartość wkładów	294
1.3. Kapitał zakładowy	296
1.4. Spółka kapitałowa w organizacji	298
1.5. Rozwiązanie i likwidacja spółek kapitałowych	300
1.5.1. Rozwiązanie spółki kapitałowej	300
1.5.2. Likwidacja spółki kapitałowej	302
1.6. Pozostałe zagadnienia wspólne	305
§ 2. Spółka z o.o.	306
2.1. Charakterystyka ogólna	306
2.2. Utworzenie spółki	307
2.3. Udziały. Prawa i obowiązki wspólników	311
2.4. Organy spółki z o.o.	316
2.4.1. Zarząd	316
2.4.2. Nadzór i kontrola	318

2.4.3. Zgromadzenie wspólników	321
2.5. Zmiana umowy spółki. Podwyższenie i obniżenie kapitału zakładowego	325
2.6. Wyłączenie wspólnika	326
§ 3. Spółka akcyjna	327
3.1. Charakterystyka ogólna	327
3.2. Akcje	333
3.3. Uprawnienia akcjonariusza	341
3.4. Organy spółki akcyjnej	344
3.4.1. Zarząd	345
3.4.2. Rada nadzorcza	347
3.4.3. Walne zgromadzenie akcjonariuszy	349
3.5. Zmiana statutu. Podwyższenie kapitału zakładowego. Kapitał docelowy i warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego. Obniżenie kapitału zakładowego	355
§ 4. Prosta spółka akcyjna	358
4.1. Charakterystyka ogólna	358
4.2. Tworzenie, wkłady	359
4.3. Akcje. Uprawnienia akcjonariuszy	361
4.3.1. Akcje w prostej spółce akcyjnej	361
4.3.2. Uprawnienia majątkowe	362
4.3.3. Uprawnienia korporacyjne	363
4.3.4. Uprzywilejowanie akcji i przywileje osobiste	364
4.3.5. Zbywalność akcji	365
4.4. Organy spółki	366
4.4.1. Ustrój organów w prostej spółce akcyjnej	366
4.4.2. Kompetencje i ustrój zarządu	367
4.4.3. Kompetencje i ustrój rady nadzorczej	367
4.4.4. Kompetencje i ustrój rady dyrektorów	368
4.4.5. Walne zgromadzenie	369
4.5. Zmiana umowy. Emisja akcji	371
4.5.1. Zmiana umowy spółki	371
4.5.2. Emisja akcji	371
Rozdział A.VIII. Łączenie, podział i przekształcanie spółek	374
§ 1. Łączenie spółek	374
1.1. Pojęcie i rodzaje łączenia spółek	374
1.2. Przebieg procesu łączenia spółek	376
1.3. Skutki połączenia	378
§ 2. Podział spółek	379
2.1. Pojęcie i rodzaje podziału spółki	379
2.2. Procedura podziału spółki	381
2.3. Skutki podziału	382

§ 3. Przekształcanie spółek	383
3.1. Pojęcie i rodzaje przekształcenia spółki	383
3.2. Przebieg procesu przekształcenia	385
3.3. Skutki przekształcenia	386
3.4. Przekształcenie przedsiębiorcy jednoosobowego w spółkę kapitałową ...	386
Rozdział A.IX. Odpowiedzialność cywilna w prawie spółek	388
§ 1. Zagadnienia wspólne. Przepisy Kodeksu spółek handlowych o odpowiedzialności dotyczącej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej i prostej spółki akcyjnej	389
§ 2. Poszczególne przypadki odpowiedzialności cywilnej	391
2.1. Odpowiedzialność członków zarządu za podanie fałszywych danych w oświadczeniu rejestracyjnym (art. 291, 479 i 300 ¹²³ k.s.h.)	391
2.2. Wyrządzenie spółce szkody przy jej tworzeniu (art. 292, 480 i 300 ¹²⁴ k.s.h.)	393
2.3. Wyrządzenie spółce szkody przez zachowania sprzeczne z prawem lub postanowieniami umowy/statutu (art. 293 i 483 k.s.h.)	394
2.4. Wyrządzenie szkody prostej spółce akcyjnej przez członków jej organów (art. 300 ¹²⁵ k.s.h.)	396
2.5. Roszczenie na podstawie art. 484 k.s.h.	397
2.6. Wyrządzenie spółce szkody wspólnie przez kilka osób (art. 294, 485 i 300 ¹²⁶ k.s.h.)	398
2.7. <i>Actio pro socio</i> (art. 295–298, 486–489 i 300 ¹²⁷ –300 ¹³¹ k.s.h.)	398
2.8. Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. i P.S.A. (art. 299 i 300 ¹³² k.s.h.)	399
2.9. Odpowiedzialność na zasadach ogólnych (art. 300, 490 i 300 ¹³⁴ k.s.h.) ...	403
Rozdział A.X. Spółka europejska, europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych i spółdzielnia europejska	406
§ 1. Spółka europejska (<i>Societas Europaea</i>) – uwagi ogólne	406
§ 2. Spółka europejska w Polsce	409
§ 3. Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych (EZIG)	412
§ 4. Spółdzielnia europejska	413
Rozdział A.XI. Upadłość przedsiębiorcy. Postępowania restrukturyzacyjne	414
§ 1. Uwagi wprowadzające	415
§ 2. Istota i podstawy ogłoszenia upadłości	416
§ 3. Zdolność upadłościowa	422
§ 4. Skutki prawne ogłoszenia upadłości	424
§ 5. Likwidacja masy upadłości	429
§ 6. Podział funduszów masy	433
§ 7. Postępowanie restrukturyzacyjne	437

Część B

Czynności handlowe. Umowy w obrocie gospodarczym

Rozdział B.I. Wprowadzenie. Zasada swobody umów. Rodzaje umów handlowych	449
§ 1. Pojęcie czynności handlowej. Źródła zobowiązań przedsiębiorców w obrocie gospodarczym	450
§ 2. Zasada swobody umów i jej granice	450
§ 3. Rodzaje umów w obrocie gospodarczym (umów handlowych)	453
 Rozdział B.II. Zawieranie umów handlowych	 456
§ 1. Sposoby zawierania umów	456
1.1. Uwagi wprowadzające. Wyróżnienie sposobów zawierania umów	456
1.2. Oferta i jej przyjęcie. Negocjacje	457
1.2.1. Oferta w postaci elektronicznej	459
1.2.2. Milczenie adresata oferty	460
1.2.3. Chwila oraz miejsce zawarcia umowy	460
1.3. Przetarg i aukcja	461
1.4. Aukcja publiczna	463
1.5. Dom aukcyjny	464
1.6. Umowa przedwstępna	464
1.7. List intencyjny	467
1.8. Giełda towarowa	469
1.9. Przystąpienie do wykonania umowy (art. 69 k.c.)	470
§ 2. Zawieranie umów poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość	470
§ 3. Zawieranie umów w trybie zamówień publicznych (wzmianka)	473
§ 4. Odpowiedzialność za <i>culpa in contrahendo</i>	474
 Rozdział B.III. Wykonywanie umów przez przedsiębiorców	 476
§ 1. Zasady wykonywania umów	477
§ 2. Świadczenia pieniężne między przedsiębiorcami	478
§ 3. Zabezpieczenie wierzytelności umownej	483
3.1. Uwagi ogólne. Zabezpieczenia rzeczowe (wzmianka)	483
3.2. Zabezpieczenia osobiste	484
3.2.1. Wprowadzenie, rodzaje zabezpieczeń osobistych	484
3.2.2. Poręczenie (tzw. cywilne)	485
3.2.3. Gwarancja bankowa	486
3.2.4. Przelew na zabezpieczenie	488
3.3. Zabezpieczenia wekslowe	490
3.3.1. Weksel <i>in blanco</i>	490
3.3.2. Poręczenie wekslowe (<i>aval</i>)	491

Rozdział B.IV. Odpowiedzialność odszkodowawcza przedsiębiorcy	494
§ 1. Zasady ogólne. Odpowiedzialność <i>ex contractu</i>	495
§ 2. Zastosowanie odpowiedzialności <i>ex delicto</i>	501
§ 3. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny	502
§ 4. Odpowiedzialność przedsiębiorcy za szkody w środowisku naturalnym	504
§ 5. Kara umowna	507
Rozdział B.V. Ochrona przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi	511
§ 1. Uwagi wprowadzające	511
§ 2. Ogólna charakterystyka polskiej ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym	513
Rozdział B.VI. Umowy w gospodarce elektronicznej – e-commerce	517
§ 1. Uwagi wprowadzające	517
§ 2. Umowy w postaci elektronicznej	519
§ 3. Implementacja prawa Unii Europejskiej do polskiego porządku prawnego	521
3.1. Oświadczenie woli w postaci elektronicznej	521
3.2. Dokumentowa i elektroniczna forma czynności prawnych	522
3.2.1. Elektroniczna forma czynności prawnej	523
3.2.2. Dokumentowa forma czynności prawnej	524
§ 4. Tryby zawierania umów w postaci elektronicznej	525
4.1. Oferta w postaci elektronicznej	525
4.2. Aukcja w postaci elektronicznej (aukcja internetowa)	527
4.3. Negocjacje w postaci elektronicznej	531
§ 5. Podpis elektroniczny	532
§ 6. Przedstawienie poszczególnych umów	537
6.1. Umowa o rejestrację domeny internetowej	537
6.2. Umowa o świadczenie usług drogą elektroniczną	539
6.2.1. Wybrane usługi świadczone drogą elektroniczną	542
6.2.2. Usługa automatycznego i krótkotrwałego pośredniego przechowywania danych w celu przyspieszenia ponownego dostępu do nich (<i>cached</i>)	543
6.2.3. Usługa polegająca na przechowywaniu danych (<i>hosting</i>)	544
6.2.4. Umowa o dostawę treści cyfrowych	545
6.3. Umowa o świadczenie usług drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym	546
6.4. Umowa o elektroniczny instrument płatniczy	548
6.4.1. Umowa o kartę płatniczą	552
6.4.2. Umowa o usługi bankowości elektronicznej	554
6.4.3. Umowa o instrument pieniądza elektronicznego	556

Rozdział B.VII. Umowy w obrocie towarowym. Umowa sprzedaży handlowej.

Sklep internetowy. Umowa dostawy	560
§ 1. Uwagi wprowadzające	561
§ 2. Umowa sprzedaży handlowej	561
2.1. Charakterystyka umowy, źródła prawa, cechy sprzedaży handlowej	561
2.2. Składniki umowy. Przedmiot umowy, cena, marża handlowa	564
2.3. Szczególne rodzaje sprzedaży	572
2.4. Sprzedaż poza lokalem przedsiębiorcy oraz na odległość (odesłanie). Sprzedaż akwizycyjna i sprzedaż bezpośrednia	575
2.5. Forma umowy sprzedaży	577
2.6. Obowiązki przedsiębiorcy będącego sprzedawcą	578
2.7. Obowiązki kupującego	585
2.7.1. Zapłata ceny	585
2.7.2. Przeciwdziałanie opóźnieniom w zapłacie ceny w transakcjach handlowych	586
2.7.3. Obowiązek odebrania rzeczy	590
2.7.4. Przejście na kupującego korzyści i ciężarów związanych z rzeczą	590
§ 3. Sprzedaż towarów i usług za pośrednictwem internetu. Sklep elektroniczny (internetowy)	591
§ 4. Rękojnia za wady rzeczy sprzedanej	593
4.1. Rękojnia za wady w obrocie powszechnym i z udziałem przedsiębiorców	594
4.2. Uprawnienia konsumenta w razie braku zgodności towaru z umową	606
§ 5. Roszczenie sprzedawcy w związku z wadliwością rzeczy sprzedanej	609
§ 6. Gwarancja przy sprzedaży	610
§ 7. Umowa dostawy	613

Rozdział B.VIII. Umowy o świadczenie usług i w pośrednictwie handlowym 615

§ 1. Usługi w prawie polskim i europejskim. Źródła prawa	616
§ 2. Umowy powiernicze	618
2.1. Istota powiernictwa	618
2.2. Wybrane umowy powiernicze	620
2.2.1. Przewłaszczenie na zabezpieczenie	620
2.2.2. Przelew na zabezpieczenie (odesłanie)	622
2.2.3. Zarząd powierniczy	623
2.2.4. Inne umowy powiernicze	624
§ 3. Pojęcie pośrednictwa handlowego	625
§ 4. Umowa zlecenia i umowy podobne (art. 750 k.c.)	627
4.1. Zlecenie	627
4.2. Umowy podobne do zlecenia – świadczenie usług	630
§ 5. Umowa dystrybucyjna	632
§ 6. Umowa agencyjna	634

§ 7. Umowa komisu	639
§ 8. Umowa leasingu	643
8.1. Pojęcie, składniki i zawarcie umowy leasingu	643
8.2. Prawa i obowiązki stron umowy	646
8.3. Rękojmia za wady przedmiotu leasingu	647
§ 9. Umowa faktoringu. Forfaiting	648
9.1. Istota faktoringu	648
9.2. Faktoring w prawie polskim	650
9.3. Funkcje i rodzaje faktoringu	651
9.4. Forfaiting	655
§ 10. Outsourcing	659
§ 11. Umowa franchisingu	662
11.1. Uwagi wprowadzające	662
11.2. Franchising jako zjawisko ekonomiczne. Geneza, istota i rodzaje	662
11.3. Znaczenie gospodarcze i regulacja prawna franchisingu. Pojęcie umowy franchisingu	665
11.4. Treść umowy franchisingu wykształcona w praktyce	667
Rozdział B.IX. Transport towarów. Spedycja i skład	676
§ 1. Uwagi wprowadzające	676
§ 2. Umowa przewozu	677
§ 3. Umowy pokrewne	683
§ 4. Umowa spedycji	686
§ 5. Umowa składu	688
Rozdział B.X. Umowa o dzieło. Umowy inwestycyjne w budownictwie.	
Umowa o roboty budowlane. Umowa deweloperska	691
§ 1. Umowa o dzieło	692
§ 2. Organizacja procesu inwestycyjnego. Rodzaje umów i ich uczestnicy. Źródła prawa	697
§ 3. Pojęcie umowy o roboty budowlane	701
§ 4. Prawa i obowiązki stron umowy o roboty budowlane. Gwarancja zapłaty	704
§ 5. Odpowiedzialność za wady robót budowlanych	710
§ 6. Odpowiedzialność cywilna uczestników procesu inwestycyjnego	711
§ 7. Umowa deweloperska	714
Rozdział B.XI. Ubezpieczenia gospodarcze	721
§ 1. Ryzyko ubezpieczeniowe i interes ubezpieczeniowy	722
§ 2. Źródła prawa ubezpieczeń	724
§ 3. Rodzaje ubezpieczeń	725
3.1. Ubezpieczenia majątkowe	726
3.2. Ubezpieczenia osobowe	730
§ 4. Umowa reasekuracji	732

§ 5. Pojęcie i cechy umowy ubezpieczenia	732
§ 6. Zawarcie i treść umowy ubezpieczenia	736
§ 7. Ubezpieczenie na cudzy rachunek. Wskazanie uposażonego w umowie ubezpieczenia na życie. Przeniesienie przedmiotu ubezpieczenia	742
§ 8. Zakończenie stosunku prawnego ubezpieczenia. Przedawnienie roszczeń	745

Część C

Papiery wartościowe. Instrumenty finansowe. Umowy z bankiem

Rozdział C.I. Papiery wartościowe	751
§ 1. Uwagi wprowadzające	751
§ 2. Pojęcie i funkcje papierów wartościowych	753
§ 3. Rodzaje papierów wartościowych	758
3.1. Kryteria klasyfikacyjne	758
3.2. Weksle	759
3.3. Czeki	761
3.4. Obligacje	763
Rozdział C.II. Rynek kapitałowy	766
§ 1. Zagadnienia wprowadzające	767
§ 2. Instrumenty finansowe	769
2.1. Pojęcie instrumentów finansowych	769
2.2. Wybrane instrumenty finansowe	774
2.2.1. Uwagi ogólne	774
2.2.2. Prawo do akcji (PDA)	774
2.2.3. Warranty subskrypcyjne	775
2.2.4. Tytuły uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	776
2.2.5. Skarbowe papiery wartościowe	779
2.2.6. Instrumenty pochodne	780
§ 3. Obrót na rynku kapitałowym	785
§ 4. Podmioty na rynku kapitałowym	792
§ 5. Wybrane obowiązki na rynku kapitałowym	796
5.1. Obowiązki informacyjne	796
5.2. Źródła obowiązków informacyjnych	797
5.3. Rodzaje obowiązków informacyjnych	797
5.3.1. Informacje bieżące i okresowe	797
5.3.2. Informacje poufne	798
5.3.3. Realizacja obowiązków informacyjnych	799
5.4. Obowiązki informacyjne co do struktury akcjonariatu	801
§ 6. Sekurytyzacja	802
6.1. Istota sekurytyzacji, jej funkcje i cele	802
6.2. Umowa sekurytyzacyjna. Umowa o subpartycypację	807

6.3. Inne umowy zawierane w procesie sekurytyzacji	809
6.4. Podmioty uczestniczące w procesie sekurytyzacji	810
Rozdział C.III. Umowy z bankiem	812
§ 1. Właściwości podmiotowe banku	812
§ 2. Umowa rachunku bankowego	817
§ 3. Umowa kredytu bankowego	823
§ 4. Akredytywa	827
Część D	
Własność przemysłowa. Ochrona przed nieuczciwą konkurencją	
Rozdział D.I. Własność przemysłowa i jej ochrona	833
§ 1. Pojęcie własności przemysłowej	833
§ 2. Ochrona własności przemysłowej	836
§ 3. Źródła prawa własności przemysłowej	837
3.1. Ochrona własności przemysłowej w prawie międzynarodowym	837
3.2. Regulacja unijna dóbr własności przemysłowej	838
3.3. Polska regulacja własności przemysłowej	839
Rozdział D.II. Wynalazek i jego ochrona	841
§ 1. Wynalazek jako przedmiot patentu	841
1.1. Cechy wynalazku	842
1.2. Wyłączenia i zakazy udzielania patentów	844
1.3. Wynalazki biotechnologiczne	845
1.4. Kwestia ochrony programów komputerowych	846
§ 2. Uzyskanie patentu	846
§ 3. Treść i zakres patentu	848
§ 4. Charakter prawny patentu	851
§ 5. Cywilnoprawna ochrona przed naruszeniami i ustanie tej ochrony	852
§ 6. Dodatkowe prawo ochronne na produkty lecznicze oraz produkty ochrony roślin (<i>Supplementary Protection Certificate – SPC</i>)	854
§ 7. Kwestia patentu europejskiego	855
Rozdział D.III. Wzór użytkowy i jego ochrona	857
§ 1. Wzór użytkowy jako przedmiot prawa ochronnego. Pojęcie i cechy	857
§ 2. Prawo ochronne na wzór użytkowy. Charakterystyka ogólna	859
Rozdział D.IV. Wzór przemysłowy i jego ochrona	861
§ 1. Wzór przemysłowy jako przedmiot prawa z rejestracji. Pojęcie i cechy	861
§ 2. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego. Charakterystyka ogólna	864
§ 3. Wzór Wspólnoty	866

Rozdział D.V. Znak towarowy i jego ochrona	867
§ 1. Znak towarowy jako przedmiot prawa ochronnego. Pojęcie, cechy i funkcje	868
§ 2. Kategorie normatywne znaków towarowych	870
§ 3. Zdolność rejestracyjna znaku towarowego	873
§ 4. Uzyskanie prawa ochronnego	875
§ 5. Treść i zakres prawa ochronnego. Ograniczenie skuteczności	876
§ 6. Charakter prawa ochronnego na znak towarowy	878
§ 7. Cywilnoprawna ochrona przed naruszeniami	880
7.1. Naruszenie funkcji odróżniającej ze względu na pochodzenie (w granicach specjalizacji)	880
7.2. Naruszenie funkcji gwarancyjnej i reklamowej	883
7.3. Środki ochrony	884
§ 8. Ustanie prawa ochronnego na znak towarowy	885
8.1. Unieważnienie prawa	886
8.2. Wygaśnięcie prawa	886
§ 9. Znak towarowy Unii Europejskiej (dawniej: wspólnotowy). Wzmianka	887
Rozdział D.VI. Oznaczenia geograficzne i ich ochrona	889
§ 1. Przedmiot prawa z rejestracji. Pojęcie, funkcje, klasyfikacja	889
§ 2. Modele ochrony	890
§ 3. Uzyskanie prawa z rejestracji oznaczenia geograficznego na gruncie prawa własności przemysłowej	891
§ 4. Treść i zakres prawa z rejestracji. Charakter prawa	892
§ 5. Ochrona oznaczeń geograficznych na podstawie rozporządzenia nr 1151/2012 w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych (wzmianka)	894
Rozdział D.VII. Topografia układów scalonych i jej ochrona	896
Rozdział D.VIII. Ochrona przed nieuczciwą konkurencją	898
§ 1. Uwagi wprowadzające. Pojęcie czynu nieuczciwej konkurencji. Funkcje art. 3 u.z.n.k.	898
§ 2. Typizowane czyny nieuczciwej konkurencji	902
2.1. Wprowadzające w błąd oznaczenia przedsiębiorstwa. Pojęcie oznaczenia przedsiębiorstwa i jego zdolność odróżniająca	902
2.2. Czyn nieuczciwej konkurencji skierowany na oznaczenia geograficzne	904
2.3. Wprowadzające w błąd oznaczenia towarów	906
2.4. Ujawnianie tajemnicy przedsiębiorstwa	907
2.5. Naśladownictwo	908
2.6. Nieuczciwa reklama	909

2.7. Oczernianie, utrudnianie dostępu do rynku, ingerencja w stosunki umowne	911
2.8. Sprzedaż premiowana, system sprzedaży lawinowej, nadmierna sprzedaż marek właściciela, przekazywanie informacji do biura informacji gospodarczej z naruszeniem przepisów	912
§ 3. Środki ochrony przed czynami nieuczciwej konkurencji	914
O Autorach	917

(art. 85 pr. bank.), o której była mowa w § 2 tego rozdziału, a która poza funkcją płatniczą często spełnia funkcję zabezpieczającą¹².

3.2.2. Poręczenie (tzw. cywilne)

Stosunek prawny poręczenia ma źródło w umowie zawartej między wierzycielem a poręczycielem. Według art. 876 § 1 k.c. przez **umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał**. Przedmiotem poręczenia może więc być każde zobowiązanie, ale najczęściej chodzi o wierzytelności mające źródło w umowach. Można poręczyć za dług istniejący (zarówno pieniężny, jak niepieniężny) i dług przyszły, ale do wysokości z góry oznaczonej (art. 878 § 1 k.c.); wątpliwe jest tzw. poręczenie generalne lub globalne¹³. Poręczenie może być udzielone z oznaczeniem terminu i bezterminowo. Jeżeli jest bezterminowe za dług przyszły, to może być odwołane w każdym czasie, ale tylko przed powstaniem długu głównego (art. 878 § 2 k.c.)¹⁴.

poręczenie

Poręczycielem może być każdy podmiot prawa, ale raczej negatywnie należy ocenić próby uznania za poręczyciela konsumenta; jeżeli już, to w umowach poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość¹⁵.

poręczyciel

Umowa poręczenia ma charakter czynności prawnej jednostronnie zobowiązującej, konsensualnej¹⁶ i kauzalnej (*causa cavendi*)¹⁷, odpłatnej lub nieodpłatnej (zob. dalej). Poręczenie jest zobowiązaniem akcesoryjnym wobec waż-

umowa
poręczenia

¹² Prawo bankowe w art. 85 ust. 3 nakazuje do akredytyw zabezpieczających stosować odpowiednio przepisy o akredytywie dokumentowej.

¹³ Por. Z. Radwański [w:] *System...*, t. 8, red. J. Panowicz-Lipska, s. 567–571; M. Sycho-wicz [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Księga III...*, red. J. Gudowski, cz. 2, s. 1004–1008 i cyt. orzecznictwo; poręczenie o zakresie generalnym (globalnym) zaakceptowała przed ćwierćwieczem doktryna niemiecka, odmiennie polski SN w wyroku z 29.05.2005 r., V CK 827/04, Pr. Bank. 2006/3, s. 4.

¹⁴ Zob. L. Ogieńło [w:] *Kodeks...*, red. K. Pietrzykowski, t. 2, 2018, s. 837–838; uchwałę SN z 31.01.1986 r., III CZP 69/85, OSNC 1987/1, poz. 3; por. uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej SN z 16.12.1987 r., III CZP 91/86, OSNC 1988/4, poz. 42.

¹⁵ Zob. T. Pajor (aktualizacja W.J. Katner) [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 1, *Część ogólna*, red. M. Pyziak-Szafnicka, P. Księżak, Warszawa 2014, s. 257, 263 i cyt. tam sprzeczne orzeczenia ETS: z 17.03.1998 r., C-45/96, Bayerische Hypotheken, EU:C:1998:111, oraz z 23.03.2000 r., C-208/98, Berliner Kindl Brauerei, EU:C:2000:152; zob. też art. 22¹ k.c. w nowym, prawidłowym brzmieniu nadanym przez ustawę o prawach konsumenta z 30.05.2014 r. i na tym tle przepisy o umowach zawieranych na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa w tej ustawie.

¹⁶ Zob. wyrok SN z 26.08.1976 r., I CR 339/76, OSP 1978/3, poz. 49, z głosem M. Piekarskiego.

¹⁷ Uchwała SN (7) z 30.09.1996 r., III CZP 85/96, OSNC 1996/12, poz. 153, z głosem apro-bującą B. Lewaszkiwicz-Petrykowskiej, OSP 1997/7–8, poz. 139; wyrok SN z 3.10.2007 r., IV CSK 193/07, OSNC-ZD 2008/C, poz. 78; A. Szpunar, *Zabezpieczenia...*, s. 33–34.

nych zobowiązań dłużnika z innego stosunku prawnego (długu głównego), czyli o zakresie zobowiązania poręczyciela rozstrzyga każdorazowy zakres zobowiązania dłużnika (*accessorium sequitur principale*)¹⁸. Jednakże czynność prawna dokonana przez dłużnika z wierzycielem po udzieleniu poręczenia nie może zwiększyć zobowiązania poręczyciela (art. 879 k.c.).

forma oświadczenia poręczyciela

Oświadczenie poręczyciela, które powinno być **ad solemnitatem złożone na piśmie** (art. 876 § 2 k.c.), musi wskazywać osobę dłużnika głównego oraz dług, za który poręcza. Zawarta między wierzycielem a poręczycielem umowa poręczenia nie wymaga zgody dłużnika, który może nawet o niej nie wiedzieć. Oświadczenie wierzyciela nie wymaga zachowania żadnej formy szczególnej.

charakter prawny poręczenia

Odnosnie do **charakteru prawnego poręczenia** dominującym poglądem jest uznanie go za własne zobowiązanie poręczyciela, a nie za zobowiązanie osoby, za którą się poręcza. Tak więc odpowiedzialność poręczyciela nie jest odpowiedzialnością za dług cudzy, ale spełnienie przez niego świadczenia jest jednoczesnym spełnieniem świadczenia dłużnika głównego¹⁹.

poręczenie bankowe

Poza poręczeniem wynikającym z przepisów Kodeksu cywilnego wyodrębnia się także **poręczenie bankowe**, przewidziane przez Prawo bankowe (art. 83 ust. 2). Jest ono zawsze odpłatne, podczas gdy w innych wypadkach może być nieodpłatne (grzecznościowe), często gdy poręczycielem jest członek rodziny lub współpracownik²⁰.

3.2.3. Gwarancja bankowa

umowa gwarancji bankowej

Gwarancja bankowa powstaje wskutek splecenia ze sobą co najmniej trzech stosunków prawnych. Jednym z nich jest doprowadzenie do zawarcia umowy gwarancji bankowej. Stanowi ona, że **bank (gwarant) jednostronnym oświadczeniem zobowiązuje się, że po spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, których wystąpienie może być stwierdzone odpowiednimi dokumentami, jakie beneficjent dołączy do sporządzonego we wskazanej formie żądania zapłaty, wykona na jego rzecz świadczenie pieniężne**²¹ – bezpośrednio lub

¹⁸ Zob. raczej odmiennie wyroki SN z 5.11.2008 r., I CSK 204/08, Biul. SN 2009/3, s. 9, oraz krytyczne stanowisko Z. Radwańskiego [w:] *System...*, t. 8, red. J. Panowicz-Lipska, s. 566–567.

¹⁹ A. Szpunar, *Zabezpieczenia...*, s. 83.

²⁰ Por. Z. Radwański [w:] *System...*, t. 8, red. J. Panowicz-Lipska, s. 552; wyrok SA w Katowicach z 20.10.2009 r., V ACa 339/09, LEX nr 574508.

²¹ Zobowiązanie banku z gwarancji bankowej jest zawsze zobowiązaniem pieniężnym (art. 84 pr. bank.).

za pośrednictwem innego banku, **jeżeli dłużnik z umowy (umowy podstawowej), którą gwarant zabezpiecza, nie wykona swojego zobowiązania.**

Umowa ta opiera się na **konstrukcji prawnej przekazu** (art. 921¹–921⁵ k.c.) i jest istotnym przykładem jego zastosowania. Wymaga przypomnienia, że zgodnie z art. 921¹ k.c., kto przekazuje drugiemu (odbiorcy przekazu) świadczenie osoby trzeciej (przekazanego), upoważnia odbiorcę przekazu do przyjęcia, a przekazanego do spełnienia świadczenia na rachunek przekazującego. **Wyróżnia się trzy stosunki prawne:** między przekazującym (A) a przekazanym (B) jest stosunek pokrycia, między przekazującym (A) a odbiorcą przekazu (C) jest stosunek waluty, a między przekazanym (B) a odbiorcą przekazu (C) – stosunek zapłaty²².

Gwarancja bankowa wynika z takich właśnie trzech stosunków prawnych, tworzących swoistą figurę prawną²³. **List gwarancyjny**, wydany przez bank, stanowi zapewnienie beneficjenta, że za rzeczy sprzedane kupującemu sprzedawca (producent) otrzyma należne mu świadczenie (cenę). Zapewnienie to ma charakter oferty (jednostronnego oświadczenia woli banku), z której producent (C) skorzysta dopiero wtedy, gdy kupujący hurtownik (A) nie spełni swojego świadczenia, nie płacąc ceny za dostarczone mu rzeczy. Przez wezwanie banku (B) ze strony sprzedawcy (C), żeby spełnił gwarantowane świadczenie, następuje przyjęcie oferty i zawarcie, a następnie zrealizowanie umowy gwarancji bankowej (stosunek zapłaty). Wraz z zapłatą zostanie zrealizowane zobowiązanie kupującego-dłużnika (A) względem sprzedawcy-wierzyciela (C) (stosunek waluty)²⁴.

Zgodnie z art. 81 ust. 2 pr. bank. udzielenie i potwierdzenie gwarancji bankowej następuje **na piśmie pod rygorem nieważności**. Udzielenie gwarancji może wiązać się z **regwarancją**, czyli potwierdzeniem przez bank zobowiązania innego banku, wynikającego z gwarancji bankowej, przez co roszczenia z gwarancji będzie można skierować do banku, który jej udzielił lub który ją potwierdził, albo do nich łącznie, aż do zupełnego zaspokojenia roszczeń wierzyciela (art. 83 ust. 1 pr. bank.)²⁵. Może też wystąpić gwarancja udzielona przez więcej niż jeden bank, i to w różnych relacjach prawnych między

regwarancja

²² Bliżej K. Zawada [w:] *Kodeks...*, red. K. Pietrzykowski, t. 2, 2018, s. 921–922; zob. fundamentalną pracę na ten temat A. Szpunara, *Przekaz według Kodeksu Zobowiązań, Uniwersytet Jagielloński 1937* [w:] *Przekaz i papiery wartościowe. Wybór dzieł Profesora Adama Szpunara w stulecie urodzin*, red. W.J. Katner, Warszawa 2013, s. 11–114.

²³ Mogą wystąpić jeszcze dodatkowe umowy, np. umowa kredytu bankowego, z którego zrealizowane zostanie zobowiązanie gwarancyjne banku (dla spełnienia stosunku pokrycia).

²⁴ Zob. uwagi i podany przykład A. Rzetelska [w:] *Prawo...*, red. W.J. Katner, 2019, s. 353; M. Bączyk [w:] *System...*, t. 5, red. M. Stec, 2017, s. 1030 i n.

²⁵ Rozwiązanie to ma zastosowanie odpowiednio przy potwierdzeniu przez bank zobowiązań wynikających z poręczenia udzielonego przez inny bank (art. 83 ust. 2 pr. bank.).

nimi (zwłaszcza kumulatywne przystąpienie do długu), jeśli zabezpieczenie dotyczy wiarytelności dużych transakcji gospodarczych o znacznej wartości.

umowa zlecenia udzielenia gwarancji bankowej

Umowa zlecenia udzielenia gwarancji bankowej powinna określać oznaczenie dającego zlecenie, banku i beneficjenta, oznaczenie wiarytelności, która ma być zabezpieczona i do jakiej kwoty, praw i obowiązków stron tej umowy, terminu obowiązywania gwarancji. Umowa ta ma z zasady charakter odpłatny, toteż bank otrzyma wynagrodzenie od dłużnika za ewentualne spełnienie świadczenia względem beneficjenta gwarancji i za przyjmowane na siebie ryzyko strat (prowizja), co sprawia, że sama umowa gwarancji bankowej jest z założenia nieodpłatna. Według utrwalonego stanowiska **gwarancja jest samodzielnym, abstrakcyjnym stosunkiem prawnym** i jej ważność nie zależy od losów stosunku podstawowego (ma charakter nieakcesoryjny)²⁶. Może jednak zależeć od jego zrealizowania, zwłaszcza przez wykonanie świadczenia przez dłużnika (np. zapłacenie ceny w umowie sprzedaży, przez co udzielenie gwarancji staje się bezprzedmiotowe).

gwarancje bez- warunkowe albo warunkowe

W celu zabezpieczenia się przed niewypłacalnością dłużników i sytuacjami, w których świadczenia z udzielonych gwarancji bankowych mogą być wątpliwe i rodzić spory, banki godzą się na **gwarancje bezwarunkowe** (świadczenie banku jest spełniane na pierwsze żądanie beneficjenta) albo **uwarunkowane spełnieniem pewnych przesłanek** (np. przedstawieniem przez beneficjenta dowodów na spełnienie przez niego jego świadczenia względem dłużnika, jak w umowie sprzedaży – dostarczenia rzeczy sprzedanej). Występuje też gwarancja odwoławca po stronie banku (jeśli beneficjent wcześniej nie zażądał spełnienia świadczenia) i nieodwoławca (bez możliwości odwołania przed upływem terminu, chyba że bank podniesie skuteczne zarzuty przeciwko roszczeniu zgłoszonemu przez beneficjenta, np. że świadczenie ceny przez dłużnika zostało już spełnione).

gwarancja odwoławca lub nieodwoławca

3.2.4. Przelew na zabezpieczenie

przelew wiarytelności na zabezpie- czenie innej wiarytelności

Podobnie jak przewłaszczenie na zabezpieczenie, które jest możliwe na gruncie prawa rzeczowego, występuje w zobowiązaniach **przelew wiarytelności na zabezpieczenie innej wiarytelności**. **Umowa przelewu** opiera się na ogólnych przepisach Kodeksu cywilnego o cesji wiarytelności (art. 509–517 k.c.) i polega na **przekazaniu przez wierzyciela przelewanej wiarytelności (powierzającego) na powiernika jednej lub więcej wiarytelności istniejących**

²⁶ Zob. uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej SN z 28.04.1995 r., III CZP 166/94, OSNC 1995/10, poz. 135, i wcześniejszą uchwałę SN (7) z 16.04.1993 r., III CZP 16/93, OSNC 1993/10, poz. 166.

lub przyszłych w celu zabezpieczenia, to znaczy z zastrzeżeniem, że gdy dłużnik zaspokoi wierzyciela, to powiernik dokona zwrotnego przeniesienia tej lub tych wierzytelności na dotychczasowego dłużnika. Jest to więc czynność powiernicza kauzalna z wyróżnianą *causa cavendi*²⁷.

W doktrynie zdecydowanie przeważa przekonanie o dopuszczalności takiego przelewu²⁸.

Dozwolony jest także **przelew pod warunkiem oraz z zastrzeżeniem terminu.** Dla umowy nie jest zastrzeżona forma szczególna, poza sytuacją określoną w art. 511 k.c., tzn. gdy sama wierzytelność jest stwierdzona pismem i gdy wtedy pismem powinien być stwierdzony przelew (forma *ad probationem*). Jeśli dłużnik nie wykona swojego zobowiązania, nabywca wierzytelności może wykonać związane z nią uprawnienia, byle była wymagalna.

przelew pod
warunkiem oraz
z zastrzeżeniem
terminu

Może wystąpić **zabezpieczenie wierzytelności poprzez przelew wierzytelności z gwarancji bankowej wraz z przeniesieniem tej wierzytelności, która jest zabezpieczona gwarancją** (art. 82 pr. bank.).

przelew
wierzytelności
z gwarancji
bankowej

Umowa przelewu na zabezpieczenie bywa stosowana w takim samym celu i pełni analogiczne funkcje gospodarcze, jak przewłaszczenie na zabezpieczenie. W wypowiedziach doktryny można dostrzec rozbieżność poglądów co do tego, czy przelew na zabezpieczenie ma charakter umowy nienazwanej, czy też jest rodzajem umowy przelewu. Pierwszy pogląd zaprezentował J. Mojak – jego zdaniem mamy do czynienia z umową nienazwaną, do której stosujemy przepisy o przelewie²⁹. Przeciwne stanowisko prezentuje E. Łętowska, według której przelew na zabezpieczenie jest „normalnym przelewem”, dodanym zastrzeżeniem fiducjarnym nakładającym określone obowiązki na cesjonariusza³⁰. Stanowisko to poparła M. Rytwińska, podnosząc, że przelew jako czynność rozporządzająca przenosi jedynie wierzytelność, zaś różnice pomiędzy poszczególnymi rodzajami przelewów wynikają z umowy zobowiązującej. Sam przelew jest niejako niezależny od celów, którym służy, zatem **do przelewu na zabezpieczenie stosuje się przepisy o przelewie**, i to wprost, a nie odpowiednio³¹. Umowa przelewu na zabezpieczenie ma cha-

²⁷ M. Rytwińska, *Przelew...*

²⁸ A. Rzetelska [w:] *Prawo...*, red. W.J. Katner, 2019, s. 355; zob. wcześniej m.in. A. Szpunar, *Zabezpieczenia...*, s. 237; M. Rytwińska, *Przelew...*; autorzy tego fragmentu podręcznika są przeciwni rozpowszechnianiu przelewu wierzytelności niewymagającego zgody dłużnika, a nawet zawiadomienia go o zawarciu umowy przelewu, poza sytuacjami przewidzianymi w art. 514 k.c. (*pactum de non cedendo*).

²⁹ J. Mojak, *Obrót wierzytelnościami. Podstawowe zagadnienia prawne*, Lublin 1995, s. 124.

³⁰ E. Łętowska [w:] *System Prawa Cywilnego*, red. W. Czachórski, t. 3, cz. 1, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. Z. Radwański, Ossolineum 1981, s. 902.

³¹ Por. M. Rytwińska, *Przelew...*, s. 29.

W podręczniku omówiono całość prawa prywatnego regulującego obrót gospodarczy, wskazując wszystkie instytucje prawne z zakresu tego prawa. Przystępnie zaprezentowano nawet najtrudniejsze problemy, przybliżając potrzebną wiedzę, nie omijając dyskusji naukowej oraz podając źródła w piśmiennictwie i orzecznictwie. Uzupelnieniu wiadomości służy wskazanie przed każdym rozdziałem podstawowej literatury.

W opracowaniu przedstawiono:

- prawo przedsiębiorców, zwłaszcza spółek handlowych,
- prawo umów handlowych nazwanych i nienazwanych,
- papiery wartościowe i umowy z bankiem, w tym konstrukcje prawne weksli, obligacji, opcji i sekurytyzacji,
- prawo własności przemysłowej: znaki towarowe, oznaczenia geograficzne, wzory przemysłowe i patenty oraz ochronę przed nieuczciwą konkurencją.

W nowym wydaniu podręcznika uwzględniono najnowsze zmiany ustawodawcze, w tym te dotyczące transformacji spółek wprowadzające transgraniczny podział spółek, które zostały uchwalone 16.08.2023 r. i już weszły w życie. Oprócz tego w podręczniku znalazł się nowo opracowany rozdział omawiający rynek kapitałowy.

Publikacja otrzymała pierwszą nagrodę Rektora Uniwersytetu Łódzkiego w konkursie na najlepszy podręcznik akademicki.

„Podręcznik nawiązuje do najlepszych tradycji podręczników akademickich. Zawiera kompleksowy opis instytucji prawnych z zakresu prawa gospodarczego prywatnego. (...) Poszczególne rozdziały zostały opracowane przez wybitnych specjalistów, cenionych w nauce prawa gospodarczego prywatnego (...).

Publikacja ma duży walor dydaktyczny, praktyczny i naukowy, powinna spotkać się ze znacznym zainteresowaniem studentów i praktyków prawa”.

Z recenzji prof. dr hab. Joanny Kruczalak-Jankowskiej

„Jest to opracowanie o dużej wartości poznawczej, dydaktycznej i praktycznej, (...) jedyne w piśmiennictwie polskim w pełni realizujące wymogi wynikające z programu studiów prawniczych w zakresie przedmiotu «prawo gospodarcze i handlowe», (...) o wybitnych walorach merytorycznych oraz (...) wzorowe pod względem formy prezentacji”.

Z recenzji prof. dr hab. Wojciecha Pyziota

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl



Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca



ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL



CENA 79 ZŁ (W TYM 5% VAT)